

ATTITUDINEA ÎNVĂȚĂTORILOR SATELOR VÎLCENE FAȚA DE RĂSCOALA DIN 1907

Prof. GH. DUMITRAȘCU

Cunoscători și propagatori ai științei de carte și ai adevărului, în numeroase cazuri îndrumători ai țăranilor împotriva exploatării, educatori ai tineretului în spiritul unor înalte idealuri patriotice și de luptă, mulți dintre învățătorii generației lui 1907, de pe cuprinsul județului Vîlcea și-au adus aportul la luminarea maselor țărănești și deșteptarea conștiinței de clasă a țărănimii asuprite.

Cercetarea materialelor de arhivă atestă prezența unei însemnate părți a slujitorilor școlii satelor vîlcene, alături de țărani în ajunul răscoalelor și în timpul acestora, prezență cunoscută sub cele mai variate forme, de la simțăminte de simpatie și pînă la acțiuni revoluționare, de solidarizare cu lupta țărănimii. Cunoscînd în mod direct suferințele și aspirațiile țărănimii, în multe cazuri abuzurile și vexațiile de tot felul ce se săvîrșeau în lumea satului fiind îndreptate și împotriva lor, era natural ca majoritatea intelectualilor de la sate să fie alături de aceia de care îi legau atîtea fire.

La începutul secolului al XX-lea învățămîntul primar la sate cunoștea o oarecare dezvoltare și în județul Vîlcea, dar condițiile în care se desfășura procesul de învățămînt nu corespundeau cerințelor vremii și dezvoltării forțelor de producție. În anii premergători răscoalei din 1907, rețeaua școlilor primare era foarte redusă, iar frecventarea cursurilor era mult scăzută.

Dintr-o statistică din anul 1905 rezultă că numărul localităților în care nu existau școli primare trecea de 30, iar din 18.397 copii școlarizați, au urmat cursurile numai 8.815 (mai puțin de jumătate) și au absolvit abia 691, deci numai 3 la sută din numărul celor înscriși.¹ Din aceeași statistică desprindem că funcționau în tot județul 141 școli, dintre care 68 din lemn avînd o singură clasă, 73 din zid și numai 3 școli cu cîte 4 săli de clasă. Așadar, deși trecuseră peste 40 de ani de la introducerea învățămîntului

¹ Arh. stat. Rm. Vîlcea, fond. Pref. jud. Vîlcea, inv. 11, dos. 23/1906, nepag.

„*gratuit și obligatoriu*“, totuși existau numeroase sate în care nu funcționau deloc școli. Mai adăugăm că și acele școli existente, multe dintre ele se aflau într-o stare cu totul necorespunzătoare pentru ținerea cursurilor. În asemenea împrejurări, o parte însemnată a populației rurale, 70 la sută nu putea să-și însușească nici măcar scrisul și cititui.²

Chiar dacă în ajunul răscoalei baza materială și condițiile în care se desfășurau cursurile în unele școli se mai îmbunătățiseră, starea învățămîntului vîlcean, privită în ansamblu, rămînea aceeași. Învățătorii erau puțini, în mod obișnuit cîte unul pe comună. Procesul instructiv-educativ nu se putea desfășura în bune condiții — cu toate eforturile depuse de cei mai mulți dintre învățători — și aceasta din cauza condițiilor materiale grele în care trăiau și a numărului mare de copii ce reveneau fiecărui cadru didactic, (în mod frecvent cîte 180—200 de elevi).³

Situația materială a învățătorilor de la sate la începutul secolului al XX-lea se identifica într-o măsură considerabilă cu aceea a țărănimii. Salariile învățătorilor erau derizorii. Un periodic local releva în acest sens că „învățătorii vîlceeni primeau în mod lunar leafa de 76,50 lei, din care trebuia să trăiască toată familia lui, și să fie model în sat, căci de... e învățător. Cu această leafă — arăta același periodic — el trebuia să se transporte în toate părțile unde activitatea extrașcolară îl cheamă; sînt chemați de trei, patru ori pe lună la reședință parcurgînd 30—40 km și chiar 100 km; costă 15—20 lei: trei drumuri de acestea i-au luat leafa pe o lună“.⁴

Frămîntările din lumea satului, revendicările, lipsurile și suferința țărănimii au fost larg receptate de către învățătorimea vîlceană. Trăind în mijlocul țărănimii, înfruntînd numeroase lipsuri și greutăți, pentru a duce în mijlocul maselor largi făclia luminoasă a culturii, o mare parte a cadrelor didactice sătești a văzut din ce parte vine răul, în ce constă el și a luat atitudine deschisă împotriva lui. Ei doreau să lucreze în condiții corespunzătoare să nu mai fie insultați și umiliți de moșieri și arendași sau de reprezentanții aparatului de stat. Trezirea acestui spirit înnoitor s-a afirmat mai puternic la învățătorii care descindeau din rîndul țărănimii nevoiașe. Aceștia nu au rămas indiferenți față de lupta dusă de țărănimia răsculată și s-au manifestat activ, fie ca participanți direcți la răscoală, fie ca propagatori curajoși ai spiritului răzvrătirii. Dar situația economico-socială diferită a intelectualității satului nostru ca și raportul acesteia cu moșierii și arendașii, au determinat-o să ia atitudine diferită față de răscoala țărănilor⁵. Așadar, întîlnim și cazuri izolate cînd o parte din învățători, preoți și notari din sate, de regulă înstăriți, au concurat, alături de autorități, la pacificarea răscoalei.

² *I b i d e m.*

³ *I b i d e m.*

⁴ Biblioteca Academiei R.S.R. „*Domnia legilor*” — Rm. Vîlcea, 1907, nr. 3, pag. 34.

⁵ Gall Erno, *Intelectualitatea în viața socială*, Ed. Științifică, Buc., 1965, pag.

În numeroase sate activitatea învățătorilor era subminată de autoritățile locale, care îngreunau desfășurarea normală a procesului instructiv-educativ. Atît la prefectură, cît și la revizoratul școlar județean soseau numeroase sesizări, petiții și reclamații împotriva autorităților locale, care tratau cu indiferență „trebuințele școlii” și se opuneau cerințelor cadrelor didactice. Învățătorii vilceni cereau să fie tratați omoneste de reprezentanții aparatului de stat, să nu mai fie siliți să părăsească satele din cauza amenințărilor unde, chiar și viața lor era „periclitată”. Ei cereau să li se facă „sfînta dreptate”.⁶

Impresionați de exploatarea la care era supusă țărăimea, de lipsurile materiale în care se zbătea, numeroși învățători s-au manifestat în mod deschis, luînd poziție sub diferite forme, față de nedreptățile și situația existentă în lumea satului. Astfel, învățătorul Gh. Marinescu Trubadurul, care a activat o bună parte la școlile din Olănești și Dăești⁷, prin articolele sale din „Gazeta țăranilor” ridiculiza și dezaproba regimul burghezo-moșieresc, demasca exploatarea și umilința la care era supusă țărăimea noastră, contribuind astfel la trezirea conștiinței revoluționare a maselor țărănești.

Într-un raport către prefect, inspectorul comunal al plășii Oltul, la 20 ianuarie 1907 făcea cunoscut despre starea de spirit a locuitorilor din Rîmești-Sușani menționînd că „în această comună spiritele sînt foarte agitate din cauza unor instigatori ca învățătorul Al. Alexandrescu” care agita lumea împotriva perceperii taxei de 5 lei. Țăranii de aici erau hotărîți să urmeze cuvîntul învățătomului „chiar de s-or pune tunurile în ei”. În cele din urmă autoritățile iau „urgente măsuri pentru mutarea învățătorului... că pe lângă instigațiuni face și politică... în contra guvernului”.⁸

Proprietarul moșiei din satul Tetoiu se plîngea și el în ianuarie 1907 că sătenii au luat contact cu ideile din „Gazeta țăranilor”, prin intermediul învățătorilor Mărgineanu și Ionescu, abonați la gazetă, și că datorită acestui fapt țăranii l-au amenințat că „de acum încolo au să fie ei proprietari, căci eu destul am fost”.⁹

Merită atenție discuțiile care s-au purtat între țărani, atît în săptămînile precedente răscoalei cît și în timpul desfășurării ei privind apropiata împărțire a pămîntului. Încă din ianuarie 1907 se discuta, pe temeiul acțiunii întreprinse, mai ales de către învățători, despre o ridicare a tuturor țăranilor pentru a grăbi împărțirea pămînturilor marilor proprietari. În satele vilcene circulau numere din „Gazeta țăranului”, discursurile lui Vasile Kogălniceanu și hotărîrile congresului învățătorilor de la sfîrșitul anului 1906. „O să mai dea pămînt cum a mai dat tată-său la 1864”, talmăceau țăranii slovele din foile răspîndite prin sate. În lunile de iarnă ale anului 1907, numeroase comune erau cutreierate de învățători, care răspîndeau revista „Vorbe bune”. Broșurile și apelurile „instigatoare” erau difuzate, citite și cunoscute pretutindeni pe cuprinsul județului. În multe rapoarte trimise de autoritățile jude-

⁶ Arh. Stat. Rm. Vilcea, fond. Pref. jud. Vilcea, inv. 17, dos. 16, 1907, fila 77.

⁷ *Ibidem*, fila 79.

⁸ *Ibidem*, inv. 23, dos. 19/1907, fila 9.

⁹ Arh. St. Rm. Vilcea, fond. Pref. jud. Vilcea, dos. 5/1907, fila 142.

țene Ministerului de Interne se insista asupra rolului „pe care unii dintre preoți și învățători l-au jucat în recentele răscoale”.¹⁰

Merită toată atenția și acțiunile desfășurate de mișcarea socialistă în ultimii ani ai veacului trecut, de organizare a țărănimii în cluburi socialiste, la care slujitorii școlii, sub influența mișcării socialiste din țară și-au adus o contribuție meritorie mai ales în comunele Rîmești, Zăvideni etc.¹¹

În comunele din sudul județului, răscoala s-a declanșat pe baza unor elemente de pregătire anterioară, la care un rol deosebit l-au adus învățătorii Mihai Popescu, Ion Stoenescu, învățătorii preoți Ilic Niculescu, Florea și Ion Ceaușescu etc.

Fără a fi cuprinse toate satele în flăcările răscoalei și neangajându-se pretutindeni ciocniri între țărani și forțele represive, se poate spune că întreg județul era stăpînit de revolta țărănimii. Din sud și pînă în nord, de la Olt și pînă la limita vestică spre Gorj și Dolj, țărănimea vilceană a dus majoritatea satelor în vulcanul general al răscoalei din țara noastră.

Realitatea cu privire la „cel mai pașnic județ”, după cum încercau să justifice autoritățile locale și unii politicieni ai vremii, este, incontestabil, alta. De la adunări pe grupuri, la acțiuni de protest, petiționare, la alungarea autorităților și arderea condicilor de învoieli (Popești, Sușani, Voicești, Crețeni, Mihăești, Frîncești etc.) s-a ajuns pînă la incendierea conacelor și ciocniri cu armata (Laloșu, Rîmești, Bălcești, Otetelișu, Diclești, Pojogi etc.).

Mulți dintre învățători indignați de starea cumplitei sărăcii și jefuiri a țărănimii, s-au alăturat cauzei lor, constituind un sprijin important în lupta pentru pămînt și libertate a țărănimii răscolate. Numeroase școli și-au întrerupt cursurile, iar odată cu ostilitățile, în școlile respective au fost cazarmați soldați pentru „menținerea ordinii”¹² la Drăgășani, Slătioara, Horezu etc.

În fața avalanșei revoluționare, guvernul liberal lansează la 13 martie manifestul guvernamental, iar a doua zi ministrul cultelor și instrucțiunii face cunoscut un apel „Către cucernicii preoți și către învățătorii din comunele rurale” prin care sînt solicitați să pună în joc toată capacitatea și priceperea lor pentru a aduce în mijlocul sătenilor „lumina cea adevărată”.¹³

Tot din inițiativa guvernului au fost chemați la București învățători și preoți din fiecare județ, unde au fost instruiți pe marginea manifestului guvernului și trimiși în județele respective în scopul „potolirii răscoalelor”. Din județul Vîlcea s-au prezentat 21 învățători și un preot,¹⁴ iar la 14 martie se atrăgea atenția prefectului ca acesta să-i folosească împreună cu controlorii băncilor populare, atît în satele liniștite, cît și în cele răscolate și să ia măsuri imediate pentru a stinge răscoala. Cu toate presiunile exercitate, a ordinelor guvernului, circularelor revizoratelor școlare și manifestelor

¹⁰ Arh. St. Pitești, fond Pref. Jud. Vîlcea, dos. nein. 1907.

¹¹ Arh. St. Rm. Vîlcea, fond. Pref. jud. Vîlcea, dos. 29/37/1899, f. n. și în „Orizont” din 14 aprilie 1972.

¹² Arh. Stat. Rm. Vîlcea, fond Revizoratul școlar al jud. Vîlcea, dos. 6/1907, f.n.

¹³ *Marea răscoală a țărănilor din 1907*, Edit. Acad. R.S.R., Buc. 1967, p. 665.

¹⁴ 1907. Mărturii din regiunea Pitești, 1957, p. 69.

ansate de guvern, nu au produs asupra întregii mase de intelectuali ai satelor, efectul scontat de autorități.

Cunoscând foarte bine complexul social-politic al satului românesc din acea epocă, slujitorii școlii vlçene nu au rămas în afara șuvoiului revoluționar și a spiritului combativ ce se manifesta cu atîta pregnanță în lumea satelor, dovedind și de astădată, atașament și solidaritate prin acțiunile întreprinse față de țărănimea împilată. Șeful gării de la Zăvideni la 13 martie arăta prefecturii că țărani din Călina îndemnați de învățătorul satului, s-au strîns în grupuri și amenință pe proprietari, cerînd totodată să se trimită de urgență ostași pentru potolirea stării de agitație a țărănimii.¹⁵ În unele comune din sudul județului, comune apropiate între ele, răscoala s-a declanșat pe baza unor pregătiri anterioare la care au contribuit în mare măsură învățători și preoți, iar alături de ei chiar șefi de garnizoană locală.

Semnificativă este activitatea învățătorului suplinitor Ion Stoenescu de la școala din Berbești, comuna Laloș. În casa lui se întruneau țărani și discutau pe larg asupra felului cum vor acționa. Tot acolo primeau prețioase sfaturi din partea învățătorului. La consfătuirea cu sătenii din 13 martie luaseră parte pe lîngă conducătorii locali ai țărănilor și preoții Ilie Niculescu, Florea și Ion Ceaușescu în urma căreia „s-a hotărît după cum raportează comandantul trupelor însărcinate cu reprimarea răscoalei din această comună — începerea incendiilor¹⁶. După o scurtă consfătuire în casa învățătorului Ion Stoenescu, a doua zi, la 14 martie, sprijiniți de șeful de garnizoană Ionescu C. Ștefan și de ajutorul acestuia Ștefan Al. Dinu, sătenii din Laloș, Mărcuși, Făurești, Băbeni și Berbești au pornit spre conacele proprietarilor Haralamb Davidescu, Coniță Băbeanu, Șt. Stănoescu, general Angelescu ș.a., pe care le-au distrus și incendiat.¹⁷ Prin faptul că a sprijinit pe cei răzvrățiți, învățătorul Ion Stoenescu a fost arestat, fiind învinovățit că „a complotat în contra bunei ordini și a liniștei din satul său”,¹⁸ și că „dînsul n-a fost străin de mișcările țărănești”.¹⁹ Activitatea desfășurată de învățătorul de la școala din Berbești a influențat puternic sătenii din această comună, stăpîniți de arzătoarea dorință de a împărți pămînturile moșierești, pe care trudeau din greu.

Acțiunile mobilizatoare ale unor învățători în pregătirea și mersul răscoalei s-au dovedit eficace mai ales în acele comune unde a existat în prealabil o permanentă legătură cu starea de spirit a țărănilor. În acest sens, un rol important l-a avut Mihai Popescu, învățător din comuna Băbeni-Făurești care „în tot timpul a instigat necurmat, în diferite conferințe didactice, a propagat idei nesănătoase și a atîțat pe țărani împotriva proprietarilor și arendașilor din localitate”.²⁰ Același învățător în seara zilei de 14 martie, după ce avusese loc incendiul conacului proprietarului Bîrzescu din comună, avusese o întîlnire cu „doi indivizi suspecti”, care după răscoală aprobaseră

¹⁵ Arh. St. Rm. Vlçea, fond. Pref. jud. Vlçea, dos. 5/1907, fila 289.

¹⁶ *Ibidem*, fila 236.

¹⁷ *Ibidem*, fila 113, 236.

¹⁸ Arh. St. Buc., fond. Ministerul Învățămîntului, dos. 825/1907, f. 67.

¹⁹ Arh. St. Rm. Vlçea, fond. Pref. jud. Vlçea, dos. 5/1907, f. 113.

²⁰ Arh. I.S.I.S.P. de pe lîngă C.C. al P.C.R., fond. 52, dos. 4822, f. 184.

acțiunile țăranilor de acolo, arătându-le că „moșia se va împărți și li se va da lor în stăpînire”. Învățătorul Mihai Popescu a ținut o strînsă legătură cu colegii învățători din Laloș, care, cu o zi înainte de izbucnirea răscoalei în comună, îi scriau că din punct de vedere al pregătirilor în Laloș „lucrurile merg foarte bine”.²¹ Arestat de autorități la 15 martie, învățătorul M. Popescu din Băbeni-Făurești era acuzat — că avea legături și cu Ion Ionescu, răspînditor al revistei „Vorbe bune” ce se edita la Balș, pe care îl găzduise de mai multe ori, precum și cu redactorul C. Ionescu-Lungu²², cunoscuți ca vii agitatori ai ideilor socialiste la sate.

O activitate asemănătoare ducea în comuna Pietrari în rîndurile sătenilor și învățătorul Gh. Nicolescu. Incendierea proprietăților arendașilor din Pietroasa era legată de autorități, de acțiunile desfășurate în iarna anului 1907 de către învățători și preoți care, țineau „înfierbîntate cuvîntări” țăranilor influențați fiind și de instigatorii care vroiau împărțirea pămînturilor marilor proprietari.²³ Astfel de cuvîntări pe care autoritățile le considerau ca fiind „nesănătoase” s-au repetat chiar în timpul răscoalei. Învățătorul Gh. Nicolescu împreună cu dascălul Constantin Pietraru și cîntărețul bisericii C. Dinu adunaseră pe țărani la întruniri pentru crearea unei societăți care să apere drepturile țăranilor. La 10 martie era convocată o astfel de întrunire. „Afișele care anunțau aceasta s-au găsit lipite pe ziduri și pe stîlpii telefonului în dreptul primăriei și școalei, erau niște afișe scrise de mîna în cuprinderea de mai jos...”.

REUNIUNEA ȚĂRĂNEASCĂ

din

PIETRARI DE SUS

Către toți frații săteni din Pietrarii de sus. Se aduce la cunoștința fraților săteni din Pietrarii de sus că această reuniune a fixat ziua de duminică 18 martie ora 3 p. m.

O mare întrunire politică care va avea loc în localul școalei din acest sat, în care se vor discuta cele mai de seamă chestiuni de interes general. În acest scop sînt rugați a lua parte la această întrunire toți acei care doresc o îmbunătățire a soartei lor.

A sosit vremea mîntuirii și orice întîrziere va fi în paguba noastră a tuturor. Cine va avea urechi de auzit va auzi: 1907 martie 15

Comitetul

Oricine va îndrăzi a rupe acest afiș va fi supus judecății²⁴. În urma cercetărilor efectuate de autorități s-a constatat că învățătorul din Pietrarii de Jos a fost un factor activ în antrenarea țăranimii în vederea pregătirii luptei în satul său, cît și în localitățile înconjurătoare, pentru care a fost supus judecății sub învinuirea de a se fi ridicat „împotriva ordinii publice”.

²¹ *I b i d e m.*

²² Arh. St. Buc. M.C.I.P., dos. 677/1907, f. 68, și dos. 825/1907, f. 67.

²³ Arh. St. Rm. Vîlcea, fond. pref. jud. Vîlcea dos. 4/1907, inv.

²⁴ Arh. St. Rm. Vîlcea, fond. pref. Jud. Vîlcea, inv. 15, dos. 11/1908, fila 152.

Atitudinea deschisă a multor învățători față de marea luptă dusă de țărănime, reiese și din faptele lor din perioada ulterioară represaliilor ordonate de guvernatorii țării din acel an. Astfel, învățătorii din Tetoiu-Crăpăturile, Constantin Mărgineanu și Al. Ionescu, au intervenit pe lângă căpitanul Roșianu printr-o petiție în sprijinul eliberării unuia dintre răsculați pe nume, Dumitru Ciucu. În cele din urmă, această acțiune reușește în ciuda opoziției făcute de proprietarul M. Vielopolski din aceeași comună.²⁵

Nu pot fi trecute cu vederea nici efectele mobilizatoare asupra învățătorilor vîlceni a revistelor: „Gazeta țăranilor” ce apărea la Mușetești Argeș și „Vorbe bune” de la Balș, care îngrijoraseră atât de mult autoritățile vîlcene încît au trebuit să treacă la o campanie furibundă de intimidare și dare în judecată a tuturor abonaților. Cum mulți dintre învățători erau abonați la asemenea periodice, majoritatea lor au fost socotiți „instigatori”. De altfel cele două reviste au avut o largă circulație în județul Vîlcea, dovadă că au fost găsite ulterior evenimentelor din martie 1907 în arhivele personale ale diferiților săteni, ca și în biblioteca Societății pentru lectură din Voineasa.²⁶

Broșurile și apelurile „instigatoare” cum le numeau autoritățile, erau cunoscute și citite în timpul răscoalei peste tot unde aveau să izbucnească vii agitații. Acest fenomen general este consemnat și de presa vîlceană, care avea să relateze după răscoală că „în căminele țărănești (din Vîlcea — n.n.) se mai găsesc broșuri care făceau atentă populația rurală care are un drept imprescriptibil la pămîntul deținut de proprietari. Ei își amintesc că în așa ziselor șezători țărănești, învățătorul și preotul comentau acele broșuri și îmbărbătau pe toți tinerii și bătrînii la lupta sfîntă pentru a risipi cu forța averilor ce nu aparțineau lor”.²⁷

Printre învățătorii socotiți de autoritățile represive ca „instigatori” și „tulburători ai ordinii publice” se număra și Ion Godeanu din Nisipi, Ion Diaconescu din Bătășani, N. Lăstun din comuna Popești Urși, Șt. Iliescu din Malaia-Ciunget, N. Ghica din Olănești-Cheia, Marinescu Trubadurul, fost diriginte al corurilor școlare și populare din județ, G. I. Didicescu din Fîșcălia²⁸, precum și Ionescu și Șt. Nicula din Băbeni²⁹ și mulți alții.

După răscoală învățătorii fiind bănuși că ar fi sprijinit prin propagandă ridicarea țăranimii la luptă erau tratați cu brutalitate de autoritățile polițienești. La redacția ziarului „Cronica” din București, printre alte zeci de informări din țară, sosise și o scrisoare din partea cadrelor didactice din Vîlcea, care, înspăimîntați de măsurile terorizante lansate de guvern, așteptau din clipă în clipă să fie arestați: „La noi în Vîlcea este mai rău ca în timpul inchiziției din Spania”³⁰, se menționa în scrisoarea respectivă. Cît privește corespondența cadrelor didactice nu mai prezenta nici o garanție, deoa-

²⁵ C. S p o r i, documente inedite privind răscoala din 1907 în jud. Argeș, Olt, Mușcel și Vîlcea, Pitești, 1958, pag. 440.

²⁶ I b i d e m.

²⁷ Biblioteca Acad. R.S.R., „Vîlcea conservatoare”, anul I, 1907 din 8 iulie 1907.

²⁸ Arh. St. Rm. Vîlcea, fond. pref. jud. Vîlcea, dos. 5/1907, f. 80 și Răscoala țăranilor, vol. I. 1948, p. 872.

²⁹ I b i d e m.

³⁰ Biblioteca Acad. R.S.R. Cronica din 5 aprilie 1907.

rece autoritățile o controlau nestingheriți, cum a fost de pildă cazul învățătorului M. Popescu din Băbeni-Făurești.³¹

Cu tot cortegiul de măsuri și intimidări luate de guvern, majoritatea învățătorilor și unii preoți, ulterior evenimentelor din martie 1907 se solidarizează și mai mult cu țărani întemnițați, cerînd amnistierea lor. În coloanele periodicului vîlcean „Cuvîntul adevărului” se încerca în acest sens o justificare a ridicării țărănimii la luptă; „ei n-au făcut altceva decît au căutat să arunce vîlul suferințelor de decenii... Toată lumea afară de cei interesați în cauză știe, relatează același periodic — că n-au împins pe țărani la revoltă decît condițiunile grele sau învoielile nesuportabile cu care munceau pe moșile proprietărești, care au dus pe țaran în mizeria fără hrană, fără haine, fără vacă cu lapte, fără oaje și fără bou, oșîndit la o moarte lentă ce îl urmărește din generație în generație. Nu l-a împins la... răscoală decît amărăciunea și săturarea de purtare samavolnicească a administratorilor de moșii... precum și neascultarea plîngerilor țaranilor și nedreptățirea lor, față de cei puternici”. Chiar dacă și-au căutat dreptate pe cale legală „n-au fost ascultați și ei în disperare au încercat să-și facă dreptate”.³²

Trăind în mijlocul țaranilor și cunoscîndu-le suferințele, ei înșiși provenind din rîndurile lor și îndurînd aceleași umilințe, învățătorii vîlceni, în marea lor majoritate, au simpatizat cu răscoala țaranilor, o parte dintre ei participînd activ la această acțiune revoluționară. Prin activitatea pe care au desfășurat-o în școală, în cercurile culturale, la șezători, în școlile de adulți, în activitatea de constituire a băncilor populare și de formarea obștilor de arendare etc., învățătorii au contribuit la deșteptarea conștiinței de clasă a țaranilor, la înțelegerea rosturilor și a puterii lor, a intereselor lor.

Detalii referitoare la contribuția efectivă a multora dintre cadrele didactice la răscoală, pe cuprinsul județului, n-au supraviețuit timpului. Datele cu privire la numeroșii învățători sînt lapidare, concretizate în formule ca „bănuț”, „instigator la revoltă”, „complice”, „implicat” etc.

Un tablou al contribuției generale a cadrelor didactice vîlcene la lupta țărănimii poate fi parțial reconstituit din documente, care înfruntînd vitregia anilor au ajuns pînă în zilele noastre. Mărturiile documentare și memoriile strînse cu privire la prezența intelectualității satelor vîlcene, alături de țărani în preajma și în timpul răscoalei, evidențiază fapte, în aparență mărunte, dar care atestă simțămintele de solidaritate ale acestora cu ridicarea la luptă a țărănimii în 1907.

Acțiunile învățătorilor Mihai Popescu, din Băbeni-Făurești, Ion Stoenescu din Ialoș, Gh. Nicolescu din Pietrari, I. Prisăcaru din Oteteliș,³³ Al. Alexandrescu din Rîmești-Sușani, Gh. Marinescu Trubadurul și ale multor alora, merită să fie relevate ca acțiuni curajoase, nu numai în sensul participării la acțiunea de răzvrătire, cît și al susținerii dreptății cauzei maselor de țărani, al protestului acestora la adresa autorităților regimului burghezo-

³¹ Ibidem.

³² Biblioteca Acad. R.S.R. „Cuvîntul adevărului” Rm. Vîlcea, 15 iunie-1 iulie 1907. pag. 34.

³³ Învățătorii și răscoala din 1907, Buc. 1958, p. 35—36.

cipării la acțiunea de răzvrătire, cât și al susținerii dreptății cauzei maselor de țărani, al protestului acestora la adresa autorităților regimului burghezo-moșieresc, indignarea cu care au întâmpinat reprimarea sîngeroasă din primăvara anului 1907.

Acestea sînt numai cîteva mărturii, cîteva dovezi edificatoare ale sprijinului și adeziunii slujitorilor școlii satelor vîlcene, alături de întregul popor, într-unul din momentele de afirmare a potențialului său revoluționar, în lupta eroică a acestuia pentru pămînt și un trai mai bun.

LES MAÎTRES DU DISTRICT VÎLCEA ET LE GRANDE RÉVOLTE DE 1907

(R É S U M É)

Dans cet article, l'auteur proposé rendre en vertu d'un matériel inedit et peu connu, des aspects de l'activité et de l'apport des intellectuels des villages du district Vîlcea pour illuminer les masses paysannes, à l'éveil de la conscience de classe des paysans travailleurs opprimés, pendant la période de la grande révolte des paysans de 1907 dans notre pays.

Sont relevés des aspects de la participation d'une remarquable partie des officiers de l'école du district Vîlcea à coté de paysans à la veille des révoltes et pendant de celles-ci, la présence attesté sous les plus variés formes, de l'actions révolutionnaires, de solidarité avec la lutte de paysans et jusque des sentiments de sympathie.

Le matériel présenté constitue quelques preuves de l'appui et de l'adhésion des officiers de notre école à la grande révolte des paysans de 1907. dans leur lutte héroïque pour la terre et pour une vie meilleure.

